

zai forrásból fedezni, ezért a rétegelt lemez gyártáshoz alapanyagot importálni is kell. Egyébként az előbbieket alátámasztják a már említett VI. Erdészeti Világkongresszusról kiadott publikációk is, amelyek szerint világ- és európai viszonylatban mindkét műfa gyártása rohamosan fejlődik napjainkban és a jövőben is. A jelenlegi és az építés alatt álló hazai forgácslap és pozdorja üzemek kapacitása az utóbbi időben számottevően nőtt, jelenleg is új üzemek létesítése van folyamatban, ezért most a farostlemezgyártó kapacitás növelését kell előtérbe helyezni. Az egyensúly így megteremthető, a felhasználói igények célszerűen elégíthetők ki. Meg kell említeni azt is, hogy hazánkban csak kemény farostlemez gyártás folyik, szigetelő típusú lemezeket nem gyártunk, holott az építőipar, a mezőgazdaság és más iparág is nélkülözi e kiváló hang- és hőszigetelő képességű anyagot. Elengedhetetlen, hogy mielőbb e termék gyártása is megoldást nyerjen.

Mondanivalómat összefoglalva: az egyik oldalon egyre növekvő aktív kereslet van a farostlemez termékek iránt, a másik oldalon a termelésbővítéshez szükséges nyersanyag és műszaki-gazdasági tapasztalat rendelkezésre áll, így az élet azt követeli, hogy a gyártókapacitást a lehető leggyorsabban bővítsük. Ez egyaránt érdeke az ország lakosságának, a ffeldolgozó iparágaknak és az erdőgazdaságoknak is.

Az erdőgazdaságok új irányítási rendszerének legfontosabb elemei*

HALÁSZ ALADÁR

Két és félévi előkészítő munka után ez év január 1-e óta a népgazdaság többi vállalataihoz hasonlóan az erdőgazdaságok is új irányítási rendszerben működnek. Megszűnt a közvetlen központi irányítás, a tervlembontás rendszere. A korábbi rendkívül centralizált vezetés után ma kevés olyan területe van a népgazdaságnak mint az erdőgazdaság, ahol a vállalati döntéseket központilag lebontott tervszámok egyáltalán nem befolyásolják. Sem termelési, sem termékforgalmazási tevékenységüket nem irányítják közvetlenül. Gazdálkodási, bérezési és fejlesztési politikájukat maguk alakítják ki. Elhatározásaikat, döntéseiket csak közvetve befolyásolják a központi szabályozók. Ezek megfelelő ismerete azonban alapvető feltétele a helyes vállalat-gazdálkodási politika kialakításának.

Az előkészítés stádiumában sajnos sem idő, sem mód nem volt arra, hogy az áttéréssel kapcsolatos problémákat széleskörűen megvitassuk. Célszerű lesz legalább utólag áttekinteni a már bevezetett rendszert, annak is elsősorban az erdőgazdaságok gazdálkodására ható legfontosabb elemeit, az erdőgazdasági árreformot és a jövedelemszabályozás új rendszerét.

1. Az erdőgazdasági árreform

A népgazdasági és vállalati érdekek elsősorban az árakon keresztül kapcsolódnak egymáshoz. Ezért az új mechanizmus bevezetésének egyik legfontosabb előfeltétele az árreform végrehajtása volt. Olyan árrendszert kellett alkotni, amelyben az árak

- a tényleges társadalmi ráfordításokat tükrözik, tehát értékarányosak;
- megteremtik a jövedelmező gazdálkodás feltételeit;
- lehetővé teszik a piaci mechanizmus kellő érvényesülését;
- megszüntetik a belföldi és külföldi piacok elszigeteltségét, a két piac között közvetlen kapcsolatot teremtenek.

Az árrendezés során első feladat a társadalmilag ténylegesen szükséges ráfordítások megállapítása volt. Ehhez mindenekelőtt a ráfordítások körét

* Az OEE budapesti csoportjában elhangzott előadás.

kellett teljessé tenni a termelési tényezők költségesítésével. Ennek érdekében általánosan bevezették az eszköz- és földhasználati díjat, az eszközlektési járulékot és a földadót, s ezeket is besorolták a társadalmilag szükséges ráfordítások közé. *A termelési tényezőknek ez a költségesítése az árreformnak egyik, a termelés és a beruházások hatékonyságának növelését célzó, alapvető új vonása.*

Az erdőgazdaságok területén az árreform kettős feladatot jelentett:

- egyrészt ki kellett alakítani az új követelményeknek megfelelő, jövedelmező gazdálkodást biztosító *faárrendszert*;
- másrészt dönteni kellett az erdőművelés új rendjét illetően, és ettől függően meg kellett állapítani az *új erdősitési egységárakat*.

a) Az erdőgazdasági fatermékek árrendezése

A téma tárgyalása során nem térhetek ki a faárrendezés minden részletkérdésére: a devizasorzók alkalmazására, a kevert árak kialakítására, és egyéb részletkérdésekre. Igyekszem a témát az erdőgazdaságokra közvetlenül ható árak lényeges vonásai szempontjából tárgyalni, s elsősorban az új árszint, másrészt az új árarányok kialakításának elveit és számszerű eredményeit ismertetni.

Az új faáraknak a reform alapelvéből következőleg — az új áron számított anyag- és energiaköltségek figyelembevételével — fedezniük kell

- a fakitermelés bázisszinten mért önköltségét,
- az erdőfelújítás és erdőfenntartás teljes költségvetését,
- az erdőgazdálkodásban lekötött álló- és forgóeszközök használati díját,
- ezenkívül a jövedelmező gazdálkodás biztosítása érdekében eszközarányosan mintegy 5% nyereséget kell tartalmazniok.

A *fakitermelés bázis-önköltségének* megállapításánál — mivel az árreformmal kapcsolatos munkák már 1965-ben megkezdődtek — az 1964/65. gazdasági év adataiból indultak ki. Ezek átárazása, vagyis az új anyag- és energiaárak szintjére történő átszámítása az Árhivatal által kiadott előzetes átárazási indexszámok segítségével különösebb problémát nem okozott.

Az *erdőfelújítás és erdőfenntartás* költségvetését eredetileg 453 millió Ft-ban kalkulálták.

A rendezés során az általános elveknek megfelelően érvényesíteni kellett az erdőgazdálkodásban *lekötött eszközök használati díját* is. A gépek, épületek és berendezések, vagyis a népgazdaság többi ágaiban is általánosan használt állóeszközök értékének és használati díjának megállapítása nem vetett fel különösebb problémát. Alkalmazni kellett az általános érvényű rendelkezést: a fahasználatban és fagyártmánytermelésben lekötött álló- és forgóeszközök új áron számított értékének 5%-át be kellett állítani a termelési költségek közé. Problémaként jelentkezett azonban az erdő, a faállomány használati díjának megállapítása és annak alkalmazása.

E téma tárgyalása során egyrészt a szakembereknek abból a régóta hangoztatott álláspontjából indultak ki, hogy a faállományt állóeszköznek kell tekinteni, és annak értékét is szükséges nyilvántartani. A faállomány tehát ugyanolyan lekötött állóeszköznek minősül, mint az ipari üzemek gépi berendezései és épületei. Ezért a faállomány használatáért is jogos eszközhasználati díjat felszámítani. — Másrészt az erdőhasználati járulékat beiktatásával igyekeztek lehetővé tenni az importárak és a belföldi árak megfelelő arányosítását is. A használati járulékat tehát egyúttal arányosítási tényezőként is fel akarták használni.

E két érv, illetve célkitűzés alapján az erdőhasználati járulék bevezetése mellett döntöttek.

A járulék összegének megállapításánál eredetileg 130 Ft/m³ tőárral és az általánosan alkalmazott 5% eszközhasználati járulékkal számoltak. Később a részletes számítások eredményeként megállapították, hogy a világpiaci árakkal arányosított, cikkenkénti árak — változatlan nyereség-szint és az 1968-ra tervezett termelési volumen mellett — csak mintegy 2% értékarányos erdőhasználati járulék elvonására nyújtanak fedezetet. Így a véglegesítés során már csak ezzel számoltak.

Az erdei fatermékeknek ilyen elvek alapján kialakított 1968. évi új *árszínvonal*a az 1965/66. évi szinthez képest 43%-kal emelkedik. (Az 1951. évi átlagos primér fatermék árszínhez képest az 1968. évi árak emelkedése 319%.)

Az árreform során a globális árszint meghatározása mellett alapvető feladat volt a megfelelő *árárányok* kialakítása is. Ennek során — gazdaságpolitikánknak megfelelően — az alábbi célkitűzéseket kellett érvényesíteni:

- Elő kellett mozdítani a fának minél nagyobb mértékben ipari célú felhasználását. Ezért az egyik alapvető feladat az iparifa-tűzifa arány helyes megállapítása volt.
- Másodsorban biztosítani kellett az értékesebb választékok, a rönk, főleg a lemezipari rönk maximális ipari feldolgozását. Ennek érdekében a rönkárakat nagymértékben eltérítették a többi választékok áraitól.
- Harmadsorban figyelemmel kellett lenni a világpiaci árakra, azok arányaira és ezek figyelembevételével elő kellett segíteni az importhelyettesítést.
- Végül elő kellett mozdítani a kevésbé értékes hazai lombos fanyagok hasznosítását, a felhasználókat közvetlenül érdekeltté kellett tenni ezek feldolgozásában.

Az állami erdőgazdaságok 1965/66. évi fakitermelésének választékösszetételét alapul véve a nettó termelői feladóállomási árárányok az 1. táblázat szerint változtak:

1. táblázat

Megnevezés	Iparifa-tűzifa árárányok		
	1951.	1966.	1968.
Tűzifa	100	100	100
Iparifa	162	279	310

Az iparifa árszintje minden egyes árrendezés során egyré jobban eltávolodott a tűzifa árától. Az 1951. évi árak alapján az iparifa ára még csak 1,6-szerese, 1966-ban pedig már majdnem 2,8-szerese volt a tűzifa (vastag, vékony, tuskó) árának. Az 1968. évi új árakban az arány még inkább az iparifa javára toldott el. Az árrendezés során tehát gazdaságpolitikánk alapvető célkitűzése, a kitermelt faanyag ipari hasznosításának előmozdítása érvényesül. Az iparifán belül az egyes fontosabb választékok árárányai a 2. táblázat szerint változtak.

Az árrendezés céljainak megfelelően a legértékesebb választékok ára távolodott el legjobban a tűzifa árától. Már az 1959. évi árrendezés során is érvényesült ez az eltérítés, az 1968. évi árakban pedig az arány még inkább a rönk javára toldott el: az 1965/66. évi fafaj és minőségi összetétel alapján a rönk ára már majdnem négyszerese a vastag tűzifa árának. Az új árak tehát az eddiginél is jobban ösztönöznék a legértékesebb választékok, a rönk és a vezetékoszlop termelésére.

2. táblázat

M e g n e v e z é s	Erdei fatermékek árárányai		
	1951.	1966.	1968.
Tűzifa			
vastag	100	100	100
vékony	49	53	51
Rönk	158	318	383
Vezetékoszlop	218	560	756
Papírfa			
fenyő	165	192	292
nyár	155	225	211
kemény	175	236	235
Bányafa			
fenyő	145	255	251
lombos	145	239	199
Pillérfa	129	214	182
Farostfa	100	96	100

A 2. táblázat adatai szerint az új árakban az import helyettesítésére való ösztönzés is érvényesül. A korábbi arányok sem a papíripart, sem a bányászatot nem ösztönözték kellőképpen az import helyettesítésére: 1951—1956-ig a fenyő papírfa ára alig különbözött a nyár a papírfa áráról, az 1959. évi árrendezés során pedig a nyár papírfa árát nagyobb mértékben emelték mint a fenyőét. Az így kialakult arányok a papíripart arra ösztönözték, hogy a szükséges fejlesztést import fenyő papírfabázison tervezze, és tiltakozzék a hazai termelésű nyár papírfa felhasználása ellen. — Hasonló volt a helyzet a bányafa vonatkozásában is.

Az 1968. évi árrendezés során a túlnyomórészt importból származó fenyő papírfa és bányafa árát erősen eltérítették a hazai lombos anyagok áráról. Ezáltal az 1968. évi árakban a fenyőnek jelentősen nőtt, a lombosnak viszont csökkent az ára a vastag tűzifához és az 1966. évi árszínhez képest. (A lombos bányafa ára is emelkedett, de jóval kisebb mértékben mint a fenyő bányafáé.) A tapasztalat azt mutatja, hogy az új arányok a papíripart és a bányászatot is az import helyettesítésére és a hazai faanyagok fokozottabb felhasználására ösztönzik.

A dolog természetéből következőleg az új arányok a termelő erdőgazdaságokat kevésbé teszik érdekeltté a papíripar és a bányászat igényeinek kielégítésében, mint a felhasználókat az importhelyettesítésben. A jórészt ellentétes érdekeket teljesen azonosítani nem lehetett.

A rendezés során helyesen abból az alapelvből indultak ki, hogy a termelőket a legértékesebb választékok maximális kitermelésében, a felhasználókat pedig a járulékos választékok felhasználásában kell érdekeltté tenni. A jelenlegi körülmények között az importhelyettesítés optimuma akkor alakul ki, ha a termelők a magasabb értékű import fűrészáru helyettesítését biztosító rönk termelésében érdekeltek, s csak azt az anyagot minősítik papírfának, vagy bányafának, amelyet a piac telítettsége, vagy egyéb ok miatt rönkként már nem tudnak értékesíteni. Ugyanakkor a felhasználók ösztönzése biztosítékot ad arra, hogy a rönk mellett elkerülhetetlenül adódó járulékos választékokat (bányafa, papírfa, farostfa) az import helyettesítőjeként hasznosítani lehessen.

Ezáltal természetesen a járulékos választékokat felhasználók igényének kielégítése másodlagossá válik. Ezt bizonyítja az, hogy eleinte a bányászat 1968. évi lombos bányafa-szükségletének kielégítése és a nyár papírfaellátás is proble-

matikusnak tűnt. Azóta azonban már mind a lombos bányafa-, mind a nyár papírfaellátás megoldódott.

A piaci mechanizmus hatására feltehetően a következő években is ki fog alakulni az az egyensúlyi állapot, amely mind a fakitermelés választékosszététele, mind a népgazdasági szükségletek kielégítése szempontjából optimálisnak tekinthető. A nyereségtömeg növelésére irányuló ösztönzés és az években keresztül kielégítetlen helyi piacok jelentős fűrészáru és rönkfelvevő képessége feltehetően arra fogja ösztönözni az erdőgazdaságokat, hogy fakitermelésüket mindaddig növeljék, amíg a járulékos választékokban jelentkező igények is ki lesznek elégítve.

A piaci hatások érvényesülése, az új szemlélet elterjedése, s így az egyensúly kialakulása azonban időt igényel. Ehhez türelemre van szükség. Helytelen lenne az egyensúly kialakulását siettetni, ennek érdekében elhamarkodott, erőszakos intézkedéseket tenni, s ezáltal a tudatosan kialakított arányokat pl. az erdőfenntartási járulék választékonkénti differenciálásával eltorzítani. Ilyen mesterséges beavatkozásra legfeljebb későbbi időpontban, s akkor kerülhet sor, ha alapvető népgazdasági ágakban esetleg tartós ellátási zavarok mutatkoznak.

Az arányok változása következtében eltérő mértékben emelkednek az árak, mint azt a 3. táblázat mutatja:

3. táblázat

Megnevezés	Árindexek		
	1968/66.	1968/51.	1966/51.
Rönk	163	641	393
Vezetékoszlop	183	917	501
Bányafa			
lombos	113	363	321
fenyő	133	456	343
Pillérfa	115	373	325
Papírfa			
fenyő	206	470	228
nyár	127	362	284
kemény	134	354	264
Farostfa	141	265	188
Iparifa	146	497	340
Tűzifa			
vastag	135	265	195
vékony	130	272	209
összesen	132	260	198
Összes fa (primér együtt)	143	419	294

Az összes erdei fatermékek 1968. évi árszintje az 1967. évi árszinthez képest 43⁰/₀-kal, iparifában 46⁰/₀-kal, tűzifában 32⁰/₀-kal, rönkben pedig 63⁰/₀-kal emelkedik. (A tűzifa áremelkedése 1966/67-hez képest látszólagos, mert a fogyasztói ár emelkedése nélkül csak a termelői ár emelkedett azáltal, hogy a forgalmi adót beolvastották a termelői árba.) A fagyártmánytermelésre jellemző fűrészipari termékek árszintje mintegy 18⁰/₀-kal nő.

Az árreformnak azonkívül, hogy az értékarányos árak képzésére törekedett, az is célja volt, hogy olyan ármechanizmust alakítson ki, amely a piac értékítéletének érvényesülését lehetővé teszi. Ennek érdekében a vállalatoknak az eddiginél nagyobb hatáskört adtak az árak megállapításában, a vállalati árpolitika kialakításában. Korábban a fahasználat és fagyártmánytermelés ér-

tékét gyakorlatilag 100%-ban hatóságilag rögzített árak határozták meg, az új mechanizmusban azonban a rugalmas árrendszer a termelési érték jelentős hányadának árszabályozását vállalati hatáskörbe utalja. (4. táblázat.)

4. táblázat

Megnevezés	Rögzítet	Maximált	Szabad	Összes
	árformába sorolt termékek értéke, %			
Erdei fatermékek	21	52	27	100
ebből:				
rönk	29	43	28	100
egyéb primér	16	59	25	100
Fagyártmányok	6	60	34	100
Fahasználat és fagyártmánytermelés együtt.....	17	54	29	100

Jelenleg csak a bükk és fenyő rönk, a fenyő vezetőoszlop, a fenyő papírfa, a fenyő bányafa és a fenyő rúdfa, valamint a fenyő és bükk fűrészáru ára van hatóságilag rögzítve. A tölgy, gyertyán, kóris, juhar, eper és szelídgesztenye fűrészrönkjeinek, az állványfának, a lombosbányafának, lombospapírfának, lombosrúdfának, a kivágásnak és az egységes vastag tűzifának az árát maximálták, az összes többi erdei fatermék árának megállapítása az erdőgazdaság hatáskörébe tartozik.

Ez a rendelkezés az új mechanizmus alapvető új vonása. Nagymértékben növeli a vállalati önállóságot, de a vállalat felelősségét is. Az árváltozás többé nem elszámolási tételként, hanem az eredmény valóságos módosító tényezőjeként fog jelentkezni. Ezért a vállalati árpolitika kialakítása, az ártervezés a jövőben a vállalatgazdálkodás egyik legfontosabb tevékenysége lesz.

A rugalmas árpolitika kialakításának különösen a nehezen értékesíthető, gyengébb minőségű fatermékek vonatkozásában van nagy jelentősége. Ezeknél mindig számolni kell a keresletnek az árváltozásra történő reagálásával. Ezért az ártervezés keretében meg kell határozni egyrészt a maximált és megegyezéssel árak esetében adható árengedmény maximumát, másrészt az árengedménnyel elérendő keresletnövekedés számszerű mértékét, abból a feltételből kiindulva, hogy ezek együttesen a nyereségtömeg növekedését eredményezzék.

A faárakhoz kapcsolódva érdemes kitérni az exportszubszidió problémájára is.

b) Állami (export) visszatérítés

Egyes termékeknek az önköltség alapján levezetett ára — főleg a technikai színvonalbeli különbség miatt — magasabb, mint a devizaszorókkal átszámított világpiaci ár. Ezért egyelőre, ha a termékre a népgazdaságnak feltétlenül szüksége van, annak termelését állami támogatással, dotációval kell elősegíteni, vagy vámokkal védeni. Az állami támogatásnak egyik formája az állami (export) visszatérítés, közismert néven a szubszidió is.

Az erdőgazdaságoknál az eddig exportált, tehát hagyományosnak minősülő valamennyi export fatermék, néhány kivétellel szubszidiót igényel. A hagyományos cikkek közül csak az akácoszlop, a szőlőkaró, a lombos fűrészáru, a cser parkettléc és a rövid fenyő fűrészáru nem igényel szubszidiót. E négy cikk exportja dolláronként 2—14 Ft többletnyereséget is biztosít. (A 60 Ft-tal beszorzott deviza egységár magasabb mint a belföldi induló ár.)

Az összes többi hagyományos export faterméket csak ártámogatással lehet exportálni.

Az ártámogatás (szubvenció) megállapításakor alapul vett devizaegység-árakat és induló belföldi feladóállomási árakat, valamint a hagyományos cikkekre országos átlagban jóváhagyott szubvenciót az 5. táblázat mutatja.

5. táblázat

Megnevezés	Mennyi- ségi egység	Egységár		Szubvenció	
		\$*	Ft**	deviza- egység- re, Ft/\$	mennyi- ségi egység- re, Ft
Papírfá					
bükk és gyertyán	ürm ³	5,93	480	37,8	224
vegyes lombos	ürm ³	5,90	380	18,8	111
nyár	ürm ³	6,84	430	16,0	109
fenyő	ürm ³	7,07	390	3,5	22
cser	ürm ³	4,98	411	40,0	199
Akácoszlop	m ³	21,30	960	—6,3	—134
Szőlőkaró	1000 db	64,83	3190	—12,8	—830
Bútorléc (fafélkészáru)	m ³	63,40	6200	43,7	2771
Parkettléc					
tölgy	m ³	84,78	5132	4,7	400
cser	m ³	75,61	3200	—15,1	—1142

* Ab magyar határ.

** Feladóállomáson.

A szubvenciót az export eddigi összetétele alapján erdőgazdasági (vállalati) súlyozott átlagra egy tételben állapították meg (dolláronként 9 Ft-tól 40 Ft-ig terjedően). Egyedül a cser papírfára állapították meg elkülönített szubvenciót. (Ez a fatömegetartalékok kihasználásának előmozdítása érdekében a szubvención kívül még ürm³-ként 69 Ft külön dotációt is kap.) A vállalati és a népgazdasági érdek azt kívánja, hogy az export volumenét lehetőleg a jóváhagyott vállalati átlagos szubvenciónál kevesebb ártámogatást igénylő cikkekben növeljék.

c) Az erdősítési árak rendezése

A faárrendezés, és főleg a jövedelemszabályozás véglegesítése érdekében a reform második lépéseként dönteni kellett az erdőművelés új elszámolási rendjéről. Meg kellett határozni az erdőfelújítás és erdőfenntartás társadalmilag szükséges költségfordításait és ennek alapján az erdőművelésben is végre kellett hajtani az árrendezést.

Ezen a téren a probléma, amelyben mindenekelőtt dönteni kellett, az volt, hogy a jövőben is fenntartsuk-e a műszaki átvételekre támaszkodó, 1960 óta alkalmazott egységes elszámolási rendszert, vagy ezt teljes egészében megszüntessük, és az erdőfelújításban is tegyük lehetővé a vállalati érdekeltég és önállóság szabad érvényesülését. A téma felett hosszas viták folytak.

Az erdőgazdálkodás jellegzetesen az a népgazdasági ágazat, amelynél a nyereség-érdekeltég rendszere élesen szembeállítja a népgazdaság és a vállalat érdekeit. Ezek egyeztetése az éves gazdálkodás szabályozása keretében nem lehetséges. Emiatt problémák várhatók a fahasználat terén is, ezek azonban a felhalmozódott fatömegetartalékokra való tekintettel talán könnyebben elvisel-

hetők, mint az erdőfelújítás elhanyagolásából, elmulasztásából, vagy a jövő érdekeit nem szolgáló végrehajtásából eredő hibák.

Ezért a kérdésben az a döntés született, hogy az egységáras elszámolási rendszert továbbra is fenn kell tartani, s az egységáras megfelelő helyesbítésével, a szükséges ráfordítások fedezetének biztosításával közvetve kell érdekeltté tenni az erdőgazdaságokat a felújítások mielőbbi, és a távlati érdekeket is szolgáló elvégzésében.

Ennek alapján az erdőművelés terén ki kellett alakítani az új követelményeknek megfelelő új elszámoló árakat. Ennek során abból a feltételből kellett kiindulni, hogy azok biztosítsák az erdősítések minőségileg kifogástalan végrehajtásához szükséges teljes költségfedezetet.

A munka során mindenekelőtt fel kellett oldani a korábbi faárakban kalkulált erdőfenntartási járulék és az eddig alkalmazott erdőművelési egységáras színvonalra közötti ellentmondást. A járulékbefizetésekből ugyanis az Erdőfenntartási Alap évről évre növekedett, ugyanakkor az egységáras nem fedezték az erdőművelés költségeit, s a tevékenység veszteséges volt.

Az új egységáras kidolgozásakor a munkák sajátos jellegét figyelembe véve — az árrendezés során alkalmazott általános gyakorlattól eltérően — nem egyetlen év, hanem az 1961/62—1965/66-ig eltelt öt év átlagos önköltségéből indultunk ki, s azt helyesbítettük a jelenlegi ár- és költségviszonyoknak megfelelően. A levezetett új áras önköltséget 37% regievel és 3% nyereséggel pótlékoltuk, majd ezt az alapul vett öt év alatt keletkezett eredményes erdősítések területével osztva nyertük, a mageredetű erdősítések új elszámolóárát.

Hasonló módszerrel — tehát ötéves bázis alapján — minden erdőgazdaságra levezettük az erdősítések átlagos önköltségét és elszámolóárát. A szóródás figyelembevételével hét árkategóriát képeztünk. Az erdőgazdaságokat az egyes kategóriákba átárazott önköltségük és a bázisévek tényleges erdősítési eredményeinek (eredményesség, minőségi összetétel) figyelembevételével úgy soroltuk be, hogy az erdőművelési ágazat minden erdőgazdaságnál egyformán 3—5% körüli nyereséget adjon. Ezáltal az új rendszerben, amennyiben az erdősítések eredményessége és minőségi összetétele az utóbbi évekhez képest nem romlik, akkor az erdőművelés minden erdőgazdaságnál nyereséges tevékenység lesz. Ezáltal viszont a természetes felújítások többletnyeresége és a természeti adottságok miatt drágább erdősítések vesztesége kiegyenlítődik.

Az egységáras munkákon kívül számba vettük az egységáras alapon el nem számolható, de az állományok érdekében feltétlenül elvégzendő erdőművelési munkák költségcsökkentését is, ugyancsak az öt évi helyesbített bázis alapján, s ezt is 37% regievel és 3% nyereséggel pótlékoltuk.

Ezután tapasztalati adatok és az egyes erdőgazdaságoknál még meglévő felújítási hátralékok figyelembevételével megállapítottuk az egységáras munkáknak adott fakitermeléshez tartozó volumenét. Így nyertük az erdőfelújításnak és erdőfenntartásnak az új faárakban érvényesítendő új áras teljes költségcsökkentését.

Számításaink szerint ez összesen mintegy 446 millió Ft. Az 1968. évi jóváhagyott költségvetések összege igazolja, hogy számításainkban nem nagyon tévedtünk. Az erdőfelújítás 1968. évi tényleges szükséglete 436 millió Ft.

Az új rendszerben a ráfordításos alapon elszámolható munkák köre bővül. Ennek következtében a korábbihoz képest az erdőfelújítás összes értékén belül némileg csökken az egységáras munkák aránya, a számítások szerint 82,3%-ról 79,9%-ra. (Az erdőtelepítésben viszont 94,3%-ról 95,7%-ra nő.)

A ráfordításos műveletek körének bővítése az erdőfelújítás volumenét, illetve összértékét számításaink szerint országos viszonylatban mintegy 9%-

kal növeli. Ezáltal az erdőfelújítási és erdőfenntartási munkák összes költség-szüksége — az árváltozások és az átárazás hatását is figyelembe véve — összesen mintegy 38⁰/₀-kal növekszik.

Ez azonban a faárak színvonalában érzékelhető emelkedést nem okoz. A régi erdősítési árak mellett ugyanis az erdősítés veszteséges volt, holott a faárakban kalkulált erdőfenntartási járulék a költségeket jórészt fedezte volna. Ezért az új faárakba beépítendő erdőfenntartási járulékot megközelítőleg sem kellett olyan mértékben növelni, mint az erdősítési árakat.

Az új rendszerben az első kivitelű erdősítéseknek az értékelés során a többi befejezetlentől való különválasztása és eltérő egységáron történő értékelése előreláthatólag kiküszöböli a korábbi rendszernek azt a hibáját, hogy nem ösztönzött kellőképpen az erdősítések megkezdésére. Az új egységárak az erdősítés mielőbbi megkezdésére és befejezésére feltehetően egyformán fognak ösztönözni. Később megoldandó feladat még olyan fajajonként differenciált erdősítési egységárak kialakítása, amelyek a célállománytípusok telepítésére történő ösztönzés révén az erdősítésben is lehetővé teszik a helyes fafajpolitika érvényesítését.

2. Jövedelemszabályozás

A faárak és az erdősítési egységárak rendezése után következő feladat az erdőgazdaságok sajátos jövedelemszabályozási rendszerének kialakítása volt.

A jövedelemszabályozás általános alapelve szerint az új árrendszer alkalmazása következtében a korábbihoz képest vállalati többletnyereség nem képződhet. Ezért az árrendezés következtében jelentkező többletjövédelmet adók és járulékok formájában kellett elvonni.

Az egyik feladat tehát *e járulékok számszerű meghatározása* volt. Emellett sajátos követelményként jelentkezett az egyes erdőgazdaságok erdő- és faállományviszonyainak eltéréséből adódó objektív *jövedelmezőségi differenciák ki-egyenlítése* is.

Az új rendszerben csak nyereséges vállalatot lehet fenntartani. Az erdőgazdálkodásban viszont a vállalat nyereséges vagy veszteséges voltát objektív természeti tényezők alapvetően meghatározzák.

Ezért az érdekelt hatóságokkal az a megállapodás jött létre, hogy az objektív tényezőknek — a fahasználat és fagyártmánytermelés erdőgazdaságonként eltérő jövedelmezőségében kifejezésre jutó — hatását az 1965/66. évi átárazott bázisadatok alapján az erdőfenntartási járulék differenciálásával ki-egyenlítjük, és a jövedelemszabályozást ennek alapján végezzük.

A jövedelemelvonás csatornáit az erdőgazdaságoknál az erdőfenntartási és erdőhasználati járulék kivételével ugyanazok, mint minden állami vállalatnál. Az erdőfenntartási és erdőhasználati járulék az erdőgazdaságok sajátos, egyben legfontosabb jövedelemszabályozó tényezője. E két járulékkal együttesen vonják el azt a többletjövédelmet, amely az egész népgazdaságban általánosan alkalmazott jövedelemelvonás után az erdőgazdaságoknál képződik.

Az erdőfenntartási járulék elsődleges rendeltetése az erdőfelújítás és erdőfenntartás költségfedezetének biztosítása. Emellett azonban jövedelemszabályozó szerepet is betölt. Megállapításának elvi alapja az volt, hogy az új faáraknak, tehát a fahasználat és fagyártmánytermelés árbevételének fedeznie kell az erdőfelújítás költségeit. Az országosan egységes árak azonban nem tükrözhetik az erdőállományok minőségének és a felújítás költségének a természeti adottságokból eredő helyi eltéréseit.

Az ezzel kapcsolatos probléma megoldásának egyik formája lehetett volna az, hogy a kedvező adottságokkal rendelkező erdőgazdaságoknál visszahagyják az erdőfelújítási munkák költség-szükségletét, s az ezen felül jelentkező többletjövedelmet az egyéb adókkal együtt befizettessék a költségvetésbe; a kedvezőtlen adottságokkal rendelkező erdőgazdaságok erdőfelújításainak fedezeti hiányát pedig dotációként az állami költségvetésből biztosítsák.

A másik megoldás az, amikor az erdőfelújítások országos költség-szükségletének fedezéséhez az egyes erdőgazdaságok természeti adottságai, illetve ezek által determinált jövedelmezőségi viszonyai alapján megállapított erdőfenntartási járulékbefizetésekből központi Erdőfenntartási Alapot képezünk és ebből fedezzük minden erdőgazdaság felújításainak tényleges teljes költség-szükségletét.

A jövő érdekeit tekintve az utóbbi megoldás látszott biztonságosabbnak, ezért a 42/1967. MÉM számú utasítás szerint ezt kell alkalmazni. Ebben a rendszerben az erdőfenntartási járulék az erdőfelújítások országos költségfedezetének folyamatos biztosításán kívül jövedelemszabályozó szerepet is betölt.

Tévedés lenne azt hinni, hogy ez a megoldás a kedvezőbb adottságú erdőgazdaságok számára hátrányosabb, mint az adózásos, közvetlen megoldás lenne. Az állam nem mondhat le arról, hogy az erdőfelújításoknak az árakban biztosított költségfedezetét akár közvetett, akár közvetlen jövedelemelvonás révén minden erdőgazdaság számára biztosítsa. Ezért a kedvező adottságokkal rendelkező erdőgazdaságoknál nem hagyhatja vissza az erdőfelújítás helyi költség-szükséglete után fennmaradó jövedelmet, hanem annak egy részét a kedvezőtlen adottságú erdőgazdaságok hiányának fedezésére, vagy közvetlen adó, vagy erdőfenntartási járulék formájában el kell vonnia.

Az erdőfenntartási járulékot a fafajpolitikai célkitűzéseknek legalább a fahasználatban történő érvényesítése érdekében, fafajonként és erdőgazdaságonként differenciáltan úgy állapították meg, hogy a járulék összege a fahasználat és fagyártmánytermelés együttes regie nélküli átárazott eredményének minden erdőgazdaságnál azonos százalékát vonja el. Ezáltal egyenlítik ki az objektív tényezők eltérő jövedelmezőséget adó hatását.

Hangsúlyozni kell, hogy a szabályozás az 1965/66. évi választékösszetétel, termelési volumen és önköltség alapján történt. Ehhez képest minden, akár a termelés volumenének növekedésében, akár a választék-összetétel javulásában, akár az önköltség csökkenésében jelentkező pozitív eltérés növeli a nyereséget. Minden negatív eltérés pedig csökkenti azt.

Új vonása az új szabályozásnak az, hogy az erdőfenntartási járulékot

- nem választékonként, hanem fafajonként differenciálja,
- nem a nettó, hanem a bruttó fatömeg egységére állapítja meg.

A választékonkénti differenciálás megszüntetése az új mechanizmus alapelvét kívánja a fahasználatban érvényesíteni. Ezáltal ugyanis a központi beavatkozást a fafajgazdálkodásra korlátozza, s csupán az egyes fajok összes fatömegének kitermelését akarja szabályozni az üzemtervekben rögzített távlati gazdaságpolitikai célkitűzéseknek megfelelően. A választéktermelésre gyakorolt befolyásolás megszüntetésével a fajokon belül lehetővé teszi a piaci mechanizmus érvényesülését és reális értékarányok kialakulását.

A járulék befizetésének a bruttó fatömeg alapján történő meghatározása viszont a megtermelt faanyag lehetőleg hulladékmentes, teljes hasznosítását kívánja előmozdítani. A járulékbefizetésnek a megtermelt bruttó fatömeg alapján, az elérhető árbevételtől független megállapítása feltehetően arra fog ösztönözni, hogy a bruttó fatömeg minél nagyobb hányadát, ha minimális áron

is, de értékesítsék, mert ez az erdőfenntartási járuléknak legalább részbeni megtérülését eredményezi.

Az erdőhasználati járulék ugyancsak az árváltozásból eredő tiszta jövedelemtöbblet elvonását célozza. Ennek összege a 32/1967. (XII. 19.) PM számú rendelet értelmében az erdőfenntartási járuléknak egységesen 60⁰/₀-a.

Országos átlagban az állami erdőgazdaságok összes bruttó fakitermelésére eső átlagos erdőfenntartási járulék a kitermelés 1965/66. évi összetétele alapján 117 Ft/m³, a nettó fatömegre vonatkoztatva pedig 133 Ft/m³.

A vállalati és egyéni érdekeltiség biztosítása céljából az állam a különböző járulékok befizetése után visszamaradó tiszta nyereség egy részét fejlesztési, illetve részesedési alapként visszahagyja a vállalatnál, a fennmaradó részt pedig adó formájában elvonja.

Az 1968. évi tervszámítások szerint az erdőgazdaságok és a két szakvállalat összes nyereségének kb. 60—62⁰/₀-a visszamarad a vállalatoknál, 38—40 százalékát pedig adóként kell befizetni. A visszamaradó részből országos átlagban az éves beralap 8,7⁰/₀-ának megfelelő részesedési alap, illetve az eszközérték 1,2⁰/₀-ának megfelelő fejlesztési alap képződik. A részesedési alap erdőgazdaságonként — a számítások szerint — az éves beralap 3,8—10,9⁰/₀-áig, a fejlesztési alap pedig az eszközérték 0,6—1,8⁰/₀-áig szóródik.

A jövedelemszabályozás összefüggő új rendszere úgy van felépítve, hogy az 1965/66. évvel azonos volumenű termelés és azonos minőségű munkavégzés esetén

- egyrészt a korábban veszteséges erdőgazdaságok számára is biztosítja azt az induló nyereséget, amely a nyereségadózás általános sémájának alkalmazását lehetővé teszi,
- másrészt minden erdőgazdaság dolgozói számára megközelítőleg az eddigi bér- és jövedelemszintet biztosítja.

A kiegyenlítő szabályozás eredményeként egyes erdőgazdaságok nyeresége azonos termelési színvonal mellett a korábbihoz képest csökken, másoknál a korábbi veszteség helyett nyereség jelentkezik. Az ebből eredő változás azonban alapjában véve nem érinti a részesedési alap nagyságát, sőt a kiegyenlítés biztosítja minden erdőgazdaság számára az eddigi részesedési alapot. (A nyereségadózásnak a 11/1967. PM. sz. rendeletben szabályozott sémája és a részesedési alapot terhelő kifizetések tényszámait alapján mindenki kiszámíthatja, hogy az eddigi nyereségrészesedés eléréséhez a jövőben mekkora nyereséget kell legalább elérnie. A számítás minden bizonnyal alátámasztja az előző állítás helytállóságát.)

3. A reform pénzügyi kihatásai az erdőgazdálkodásra

A reform alapvető elemeinek tárgyalása után célszerű lesz ezek együttes hatását összefoglalóan, lehetőleg más ágazatokkal összehasonlítva, adatszerűen is szemléltetni.

a) Termelési érték és költségtöbblet

Az 1968. évi tervszámítások adatai szerint az árreform, a faárak, valamint az erdősítési árak rendezése következtében az erdőgazdaságok és a két szakvállalat nettó termelői áron számított halmozatlan összes termelési értéke mintegy 27⁰/₀-kal emelkedik.

Ez az értékelkedés teljes egészében a költségtényezők változásával, mégpedig részben az anyagárak emelkedésével, részben pedig az új költségténye-

zők belépésével függ össze és azokban realizálódik. A kb. 27⁰/₀-os globális termelési értékemelkedésből

- 6,4⁰/₀ az anyag-, energiaárak emelkedésével,
- 1,0⁰/₀ az illetményadó emelkedésével,
- 1,3⁰/₀ az amortizáció emelkedésével,
- 2,5⁰/₀ az erdőfenntartási járulék emelkedésével,
- 5,5⁰/₀ az eszközlekötési járulék és
- 10,6⁰/₀ az erdőhasználati járulék

bevezetésével függ össze. (Az erdőhasználati járulék nem a globális, hanem a fahasználat termelési értékére vonatkoztatva, annak az 1965/66. évi szinthez képest mintegy 20⁰/₀-os növekedését eredményezte.)

A termelési érték növekedését eredményező költségtöbbletnek mintegy 63⁰/₀-a az egyenes adóként elvont központosított tiszta jövedelmet növeli.

b) Költségszerkezet

A reform következtében megváltozik a termelés költségszerkezete:

- az anyag-energiarányad megközelítőleg szinten marad (24,4—24,3⁰/₀);
- a munkabérek összege nem változik, aránya azonban jelentősen csökken (41,5—32⁰/₀-ra);
- a munkabérrel arányos közterhek összege nő, aránya azonban csökken (9,1—7,8⁰/₀);
- az amortizáció összege nő, aránya azonban alig változik (4,2—4,3⁰/₀);
- az erdőfenntartási járulék összege nő, aránya azonban jelentősen csökken (16,3—14,7⁰/₀);
- új költségtényezőként jelentkeznek az eszközlekötési és erdőhasználati járulék, az új áron számított összes termelési költségnek 4,7⁰/₀-ával, illetve 8,9⁰/₀-ával.

Az eszközlekötéssel arányos költségek messze meghaladják az ipar és az építőipar, sőt a közlekedés színvonalát is. Ugyanakkor a nyereségarányad meglehetősen alacsony. Ezért — a fatömegtartalékok kihasználása és a fakitermelés nagyobb arányú növelésének előmozdítása érdekében is — ésszerű lesz majd felülvizsgálni az erdőhasználati járulék szerepét és elvonásának módját.

c) Nyereség

A nyereség összege az átárazás és a jövedelemszabályozás alapelvéből következőleg a reform következtében nem változott. Az új árakban biztosított nyereség — amennyiben a faállomány értékével nem számolunk, hanem csak az egyéb álló- és forgóeszközöket (3,9 milliárd Ft) vesszük figyelembe — kb. 5,3⁰/₀-os eszközarányos nyereségnek felel meg. A faállomány értékét is figyelembe véve a nyereségarányad eszközarányosan csak kb. 1,2⁰/₀.

A reform során népgazdasági átlagban 5⁰/₀ eszközarányos nyereség biztosítására törekedtek. A felülvizsgálat során azonban megállapították, hogy az új ipari árak átlagosan 6,5⁰/₀ eszközarányos nyereséget tartalmaznak.

A nyereség színvonalát tekintve az erdőgazdaság — a faállomány értékét is figyelembe véve — a bányászatnál is kevésbé hatékony ágazatnak minősül. A faállomány értékét figyelmen kívül hagyva a hatékonyság tekintetében az élelmiszeriparral vagyunk megközelítőleg egy szinten.

d) Jövedelem

- A reform következtében az erdőgazdaságból származó
- társadalmi tiszta jövedelem kb. 34⁰/₀-kal,
- a központosított tiszta jövedelem pedig 32⁰/₀-kal növekszik.

A társadalmi tiszta jövedelem nagyobb mértékben nő mint a központosított tiszta jövedelem, mert az új rendszerben — a vállalati érdekeltség növelése és a fejlesztés lehetővé tétele érdekében — az állam a nyereségből nagyobb összeget hagy vissza a vállalatnak mint eddig.

Alapvetően megváltozik a jövedelem összetétele. Az árreformnak lényeges új vonása volt az is, hogy a termelői árakat közelítette a fogyasztói árakhoz, és a közvetett jövedelemelvonásról az egyenes jövedelemelvonásra tért át. Eddig az erdőgazdaságoktól a központosított jövedelemnek csak 71⁰/₀-a folyt be egyenes adóként, illetményadó és nyereségelvonás formájában, 21⁰/₀-a közvetett, forgalmi adó formájában jelentkezett. Az új rendszerben a fatermékek termelői ára forgalmi adót nem tartalmaz. A központosított jövedelem teljes egészében egyenes adó formájában jelentkezik. A forgalmi adó beépült a termelői árakba. Így a termelői árszint emelkedésében — az újonnan alkalmazott tiszta jövedelemelvonást célzó költségtényezőkön kívül — ez is szerepet játszik. Viszont a termelői árakban kalkulált központosított jövedelmet csökkenti az export szubvenció és az export támogatására adott dotáció.

*

Az erdőgazdaságoknak az új irányítási rendszerre való áttérésével kapcsolatban alapvető problémaként vetődött fel, hogy szabad-e az erdőgazdasággal a nyereségelvet uralkodóvá tenni, miután ez a mának kedvez, az erdőgazdálkodás pedig hosszú perspektívában dolgozik.

Az erdőgazdálkodásban rejlő lehetőségek felszínre hozása és kihasználása érdekében az a döntés született, hogy a vállalati gazdálkodás fenntartásával, a nyereségelv működtetésével a mi területünkön is át kell térni az új irányítási rendszerre.

A feladat, amely most előttünk áll, kettős. Mindenekelőtt meg kell tanulni helyesen alkalmazni az új mechanizmust. A valóságos szükségleteknek megfelelően minél jövedelmezőbben kell termelni és a szükségletek minél nagyobb mértékű gazdaságos kielégítését kell biztosítani. Ennek érdekében azonban meg kell tanulni kalkulálni, kereskedni, és meg kell tanulni mind a tervezésben, mind a vezetésben alkalmazni a fejlett matematikai módszereket.

A másik feladat viszont az, hogy a hatósági felügyelet, az ellenőrzés megszilárdításával megóvjunk mindenkit a csábítástól, attól, hogy távlatokban káros következményekkel járó módon növelje a gazdálkodás pénzügyi eredményét. A mechanizmus zárt rendszere az erdőfelújítások és tisztítások elvégzésére kellő biztosítékot nyújt. Nincs azonban biztosítva a gyérítések végrehajtása, nincs megoldva a 10 éves üzemterven belüli minőségi válogatás megakadályozása sem. A rendszerben is vannak még nyitott kérdések, így pl. a helyes fafajpolitika befolyásolása stb. Mindezen feladatok megoldását a hatósági szervezet lesz hivatva elősegíteni.

A kettős feladat helyes megoldása, az új rendszerben adott lehetőségek kihasználása, ugyanakkor a jövő érdekeit szem előtt tartó helytállás a népgazdaság jobb faellátását és gyorsabb fejlődést tesz majd lehetővé.

Халас А.: ВАЖНЕЙШИЕ ЭЛЕМЕНТЫ НОВОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИКОЙ В ЛЕСХОЗАХ

Наиболее важной предпосылкой введения новой системы управления экономикой явилось производство реформы цен. Надо было создать такую систему цен, в которой цены отражали бы фактически затраченный общественный труд, создавали бы условия для доходного ведения хозяйства, делали бы возможным надлежащее действие рынка и устанавливали бы связь внутреннего рынка с заграничным рынком. Следующая задача заключалась в разработке приемлемой системы регулирования доходности лесхозов. Основным принципом приняли то, что при новой системе цен в предприятиях не может возникнуть сверхприбыль. Сверхприбыль отвлекается от них путем взносов по сохранению леса и пользованию лесом. Назначение первого — обеспечение покрытия расходов по восстановлению и сохранению лесов, раз-

мер суммы его зависит заготовленного валого количества древесины, с учётом древесной породы. Взнос по пользованию лесом равен 60% взноса по сохранению лесов и служит только для лишения сверхприбылей. Разрешение эвентуально неоткрытых вопросов — ведомственная задача.

Halász A.: DIE WICHTIGSTEN ELEMENTE DES NEUEN ÖKONOMISCHEN SYSTEMS IN DEN STAATLICHEN FORSTWIRTSCHAFTSBETRIEBEN.

Die wichtigste Voraussetzung der Einführung des neuen ökonomischen Systems war die Durchführung der Preisreform. Es musste ein Preissystem entwickelt werden, in dem die Preise die tatsächlichen gesellschaftlichen Aufwände spiegeln und in dem die Voraussetzungen der rentablen Bewirtschaftung geschaffen werden, dem Markt eine gebührende Rolle zugewiesen wird und in dem zwischen dem in- und ausländischen Markt unmittelbare Beziehungen zustande kommen. Die folgende Aufgabe war die Entwicklung eines eigenartigen Einkommenregelungssystems für die Staatliche Forstwirtschaftsbetriebe. Es wurde dabei dem Grundsatz gefolgt, dass bei den Betrieben aus den neuen Preisen kein Mehreinkommen entstehen darf. Das Mehreinkommen wird durch je einem Beitrag für Walderhaltung und Forstbenutzung entzogen. Der erste Beitrag ist für die Deckung der Walderneuerungs- und Walderhaltungskosten bestimmt und wird nach dem Bruttoeinschlag nach Baumarten differenziert festgestellt. Der Beitrag für Forstbenutzung beträgt einheitlich 60% des ersten und dient ausschliesslich der Einkommenentziehung. Die Lösung der eventuellen offenen Fragen ist eine behördliche Aufgabe.

Az erdőgazdasági fatermékek árrendszere

KAISER TIBOR

Az 1968. évi árrendezést megelőző vita fő kérdése volt, hogy a szocializmus építésében, ártermelés körülményei között és sajátos gazdasági adottságaink mellett, amikor a nemzeti jövedelem ismert magas százalékában a külkereskedelemben realizálódik, milyen ártípust helyes alkalmazni.

A vita megállapítása szerint — annak figyelembevételével, hogy tiszta ártípus sehol sem alakul, illetve alakítható ki — az eddigi árrendszer érték-típusú volt, miután a társadalmi tisztajövedelem képzésében a termelésben lekötött eszközök nem vettek részt. (A politikai gazdaságtan $c + v + m$ képletének megfelelően képződött a többletérték.) A gazdaságirányítási rendszer jellemzője volt, hogy az állóeszközöket a vállalatok térítési kötelezettség nélkül kapták, a forgóalapot az állami költségvetés terhére egészítették ki, vagy az utóbbi években alacsony kamatozású hitellel pótolták. Tehát a lekötött eszközök megszerzése vagy használata nem jelentett költségtényezőt az önköltségben és ennek alapján az árakban sem jutott kifejezésre.

A világpiacon árok a tőkés társadalom átlagprofitráta törvényének érvényesülése szerint a termelési árak, az érték módosult formájának (állandó tőke + + változó tőke + átlagprofitráta) megfelelően alakulnak. Az árrendezésnél termelési ár típusú árrendszer került bevezetésre, mert a világpiacon és a belföldi árak közötti kapcsolat megteremtéséhez ezzel lehet a legmegfelelőbb alapot biztosítani. A termelési ár típusú árrendszer alkalmazásának gyakorlati módszere, hogy — az állóeszközök pótlására szolgáló és az önköltségben eddig is elszámolt amortizáción felül — a lekötött eszközök után eszközlekötési járulékot, a bérköltségek után pedig SZTK járulékot és illetményadót kell fizetni. Az eszközlekötési járulék 5%-os mértékénél a minimális gazdaságos megtérülés mellett az érvényes árrendszer megváltoztatásának szélső határait is figyelembe kellett venni.

Az erdőgazdasági fatermékek árrendszerét az általános elvek és a termelési sajátosságok követelményeinek megfelelően kellett kialakítani. Az ipar ellátásában döntő jelentőségű fenyő alapanyagú választékok egységárát — a majdnem kizárólagos szocialista viszonylatú import miatt — úgy kellett meghatározni, hogy a rubel-árat átszámítottuk a devizaszorzóval. (A devizaszorzót az export termékek népgazdasági szintű belföldi önköltsége és devizahozama alap-